

חלק ראשון: אנגלית – קטע קריאה (כל הזכויות שמורות למרכז

ארצי לבחינות ולהערכה (ע"ר))

In order for singers to succeed, they need to have precision and interpretive ability. And, of course, they need to be able to sing. Florence Foster Jenkins (1868-1944) had none of these attributes. In fact, she has been described as the world's worst opera singer. Nevertheless, she became something of a musical legend in her day.

Foster Jenkins' story is about following your dreams no matter what others may think. When her father refused to bankroll her vocal training, the 17-year-old eloped. Her husband was no more enthusiastic about her musical aspirations than her father had been and would not pay for singing lessons. After her divorce in 1902, Foster Jenkins tried to support herself as a piano teacher. When her father died a few years later, she inherited enough money to take voice lessons. Undaunted by her teachers' criticism of her inability to carry a tune, her lack of rhythm, and her complete failure to reach the upper registers in pitch, she vigorously undertook a professional career. She staged a series of recitals and charity benefit concerts starring herself.

With total faith in her talent, Foster Jenkins threw herself wholeheartedly into her musical career and quickly developed a following. Upon her mother's death in 1928, Foster Jenkins gained control of a considerable family fortune and was able to expand her range of performance venues, holding concerts all along the northeastern coast of the United States. Her career blossomed, not despite her woeful performances but because of them. Audience members willingly paid to hear Foster Jenkins screech her way through classic works by Mozart, Brahms, Verdi, and Strauss, clapping loudly to drown out their delighted laughter. Her elaborate costumes and theatrics on stage – such as tossing flowers to the audience, retrieving them, and tossing them again – made her performances oddly entertaining.

In 1944, Foster Jenkins fulfilled the ultimate ambition of any singer, appearing at Carnegie Hall in New York City. Tickets sold out weeks before the event and many fans had to be turned away. A month later Foster Jenkins died, having realized her life's ambition. An obituary by Robert Bagar in the *New York World-Telegram* paid tribute to her spirit: "She was exceedingly happy in her work. It is a pity so few artists are. And her happiness was communicated as if by magic to her listeners who were stimulated to the point of audible cheering, even joyous laughter and ecstasy, by the inimitable singing."

The main purpose of the text is to discuss -

- (1) the critics and fans of Florence Foster Jenkins
- (2) Florence Foster Jenkins' most memorable performances
- (3) the unusual singing career of Florence Foster Jenkins
- (4) Florence Foster Jenkins' remarkable voice

It can be understood from the second paragraph that Foster Jenkins' -

- (1) career began at the age of 17
- (2) father did not leave her any money
- (3) husband agreed with her father about her singing
- (4) voice teachers were supportive

In line 18, "woeful" could best be replaced by -

- (1) early
- (2) frequent
- (3) brave
- (4) terrible

According to the last paragraph, _____ at Carnegie Hall.

- (1) Foster Jenkins gave several concerts
- (2) it is considered a great achievement to perform
- (3) fans were surprised that Foster Jenkins performed
- (4) only the finest artists appear

According to the text, Foster Jenkins -

- (1) achieved little success in her profession
- (2) had to sing to support herself
- (3) was sometimes discouraged by the audience's reactions
- (4) believed in her singing abilities

חלק שני: חשיבה מילולית – עושר לשוני (יח' 17), הבנת הנקרא

(כל הזכויות שמורות למרכז ארצי לבחינות ולהערכה (ע"ר))

סקיזופרניה היא מחלת נפש הפוגעת בכאחוז אחד מהאוכלוסייה. היה זה הפסיכיאטר השוויצרי אויגן בלוילר שטבע בראשית המאה העשרים את שם המחלה, שפירושו המילולי "נפש שסועה". שם המחלה גרם לרבים לחשוב בטעות שהמחלה באה לידי ביטוי בפיצול אישיות – הפרעה נפשית שבה מתקיימות באדם שתי אישיותות שונות או יותר. ואולם, למעשה ביקש בלוילר לבטא בשם זה את הנתק בין החשיבה לרגש ואת אובדן הקשר התקין עם המציאות, המאפיינים את החולים במחלה.

תסמיני הסקיזופרניה נחלקים לשני סוגים. התסמינים המכונים "תסמינים חיוביים" הם תופעות חריגות המתווספות על אורח ההתנהגות והמחשבה הרגיל. תסמינים אלה כוללים רעיונות שווא – אמונות ומחשבות העומדות בסתירה מפורשת לעובדות, למשל אמונה שאחרים חורשים מזימות נגד החולה או אמונה שאחרים שולטים על גופו ועל מוחו; הזיות – תפיסת גירויים שאינם קיימים במציאות; והפרעות חשיבה – חשיבה מבלבלת ולא-הגיונית. "התסמינים השליליים" באים לידי ביטוי בהיעדרן של התנהגויות תקינות מסוימות. עם התסמינים האלה נמנים קהות רגשית, דיבור דל מבחינת אוצר המילים או התוכן, היעדר יוזמה והתמדה, ניתוק חברתי וחוסר-יכולת לחוות הנאה.

בעקבות מחקר של הרופא הצרפתי הנרי לבוריט בשנות הארבעים של המאה העשרים הושגה פריצת דרך בהבנת הגורמים למחלת הסקיזופרניה. לבוריט בדק את השפעתן של תרופות נגד אלרגיה על לחץ הדם של חולים לפני ניתוח. במהלך המחקר התגלה באקראי שאחת התרופות, פרומתין, הפחיתה את החרדה אצל החולים מבלי לגרום להם לתופעות לוואי. התגלית דרבנה את חברות התרופות לבחון את ההשפעות המרגיעות של חומרים נוגדי אלרגיה על חולים במחלות נפש שונות, ולצורך כך פותחה התרופה כלורפרומין. נמצא שאומנם תרופה זו אינה מועילה במיוחד בטיפול במרבית מחלות הנפש, אך היא משפיעה השפעה מיטיבה על התסמינים החיוביים של חולי סקיזופרניה. ממצא זה שינה את גישת הרופאים לטיפול בחולי סקיזופרניה ואפשר לקצר את תקופת האשפוז של רבים מהם. בעקבות ממצא זה פותחו תרופות נוספות המפחיתות את עוצמת התסמינים החיוביים של הסקיזופרניה. לימים נמצא שהמשותף לכל אותן תרופות הוא שהן מפחיתות את כמות החומר דופמין במוח. בעקבות זאת נוסחה "השערת הדופמין", שלפיה מחלת הסקיזופרניה קשורה בעודף דופמין במוח.

ואולם, השערת הדופמין אינה יכולה לשמש הסבר בלעדי לסקיזופרניה, הן משום שהתרופות הנוכרות לעיל אינן עוזרות לכל החולים בה והן משום שהן אינן משפיעות כלל על התסמינים השליליים של המחלה. לתסמינים השליליים דמיון רב לתסמינים המופיעים בעקבות נזק מוחי, וממחקרים עולה שביסודם אכן עומדים ליקויים במבנה המוח, כמו התנוונות בחלקים מסוימים שלו. נמצא שככל שהליקויים במבנה המוח חמורים יותר, כך התסמינים השליליים של החולים חריפים יותר.

כיום ידוע שהן עודף דופמין במוח והן הליקויים במבנה המוח הנוכרים לעיל נגרמים עקב נטייה תורשתית. ברם, אין די בנטייה זו כדי שאדם יחלה במחלה. שילוב של הנטייה התורשתית עם גורמים סביבתיים מסוימים מעלה את הסיכון שאדם יחלה בסקיזופרניה. עם הגורמים הסביבתיים שהשפעתם היא הגדולה ביותר נמנים אלה הפועלים עוד בטרם הלידה – תת-תזונה של האם או מצוקה רגשית שלה בזמן ההיריון. מרבית המחקרים שנעשו בתחום תומכים בהסבר זה, אך יחסי הגומלין בין גורמי המחלה טרם הובנו במלואם.

הסברה השגויה הנזכרת בפסקה הראשונה נובעת מן הקרבה -

- (1) בין תסמיני הסכיזופרניה לבין תסמיני ההפרעה המכונה "פיצול אישיות"
- (2) בין השם "נפש שסועה" לבין הניתוק מן המציאות ואובדן הקשר התקין בין חשיבה לרגש
- (3) בין המשמעות המילולית של המילה סכיזופרניה לבין תסמיני ההפרעה המכונה "פיצול אישיות"
- (4) בין השם "פיצול אישיות" לבין המצב שבו יש לאדם שתי אישיות שונות או יותר

איזו מן התופעות הבאות היא דוגמה לתסמין חיובי של סכיזופרניה הנזכר בפסקה השנייה?

- (1) בזמן האחרון ש' מאבד קשר עם חבריו
- (2) אוצר המילים של ש' מצומצם בהרבה מאוצר המילים של בני גילו
- (3) ש' שומע קולות שחבריו לכיתה אינם שומעים ולכן מתקשה להתרכז בלימודים
- (4) בזמן האחרון ש' מדוכדך ואינו מצליח ליהנות מפעילויות שבעבר נהנה מהן

איזו מן הטענות הבאות הנוגעות לכלורפרומזין משתמעת מן הפסקה השלישית?

- (1) היא בעלת השפעות מרגיעות על חולים במרבית מחלות הנפש
- (2) היא מכילה חומרים נוגדי אלרגיה
- (3) השימוש בה גורם לתופעות לוואי
- (4) היא מגבירה את התסמינים החיוביים של חולי סכיזופרניה

לפי הפסקה הרביעית, "התרופות הנזכרות לעיל" (שורה 23) אינן יעילות בטיפול ב-

- (1) חולי סכיזופרניה
- (2) תסמינים של סכיזופרניה הנובעים מליקויים במבנה המוח
- (3) תסמינים הנובעים מהפרשת דופמין במוח
- (4) לחץ דם גבוה

הממצא ש"ככל שהליקויים במבנה המוח חמורים יותר, כך התסמינים השליליים של החולים חריפים יותר" (שורות 26-27) -

- (1) מפריך את הטענה שהדופמין הוא האחראי לתסמינים החיוביים של מחלת הסכיזופרניה
- (2) מחזק את הטענה שנוק מוחי קשור לליקויים במבנה המוח
- (3) מחזק את הטענה שתורפות נגד סכיזופרניה אינן משפיעות על התסמינים השליליים שלה
- (4) מחזק את ההשערה שעודף דופמין אינו הגורם היחיד להתפתחות סכיזופרניה

לאיזו מהשאלות הבאות אין תשובה בקטע?

- (1) איזה טיפול מפחית את עוצמת התסמינים השליליים בקרב חולי סכיזופרניה?
- (2) מתי קיבלה מחלת הסכיזופרניה את שמה?
- (3) כיצד השפיעה התרופה כלורפרומזין על משך האשפוז של חולי סכיזופרניה?
- (4) אילו התנהגויות מאפיינות את החולים בסכיזופרניה?

עושר לשוני – יחידה 17

1. מהי אמתלה?

(1) שטות

(2) איווולת

(3) תירוץ

(4) פקק

2. מיהו הדיוט?

(1) אדם חסר השכלה

(2) אדם טיפש

(3) אדם יהיר

(4) אדם זחוח נפש

3. מה פירוש המוני מטה לחמו?

(1) מקל אכילה

(2) מקור פרנסתו

(3) משמע אוזניו

(4) התחשבות בחלש

4. מהו קוקטי?

(1) פסנתרן

(2) גנדרני

(3) שתלטן

(4) זללן

5. מי מהבאים מילה נרדפת למילה חיפש?

(1) דלק

(2) צר

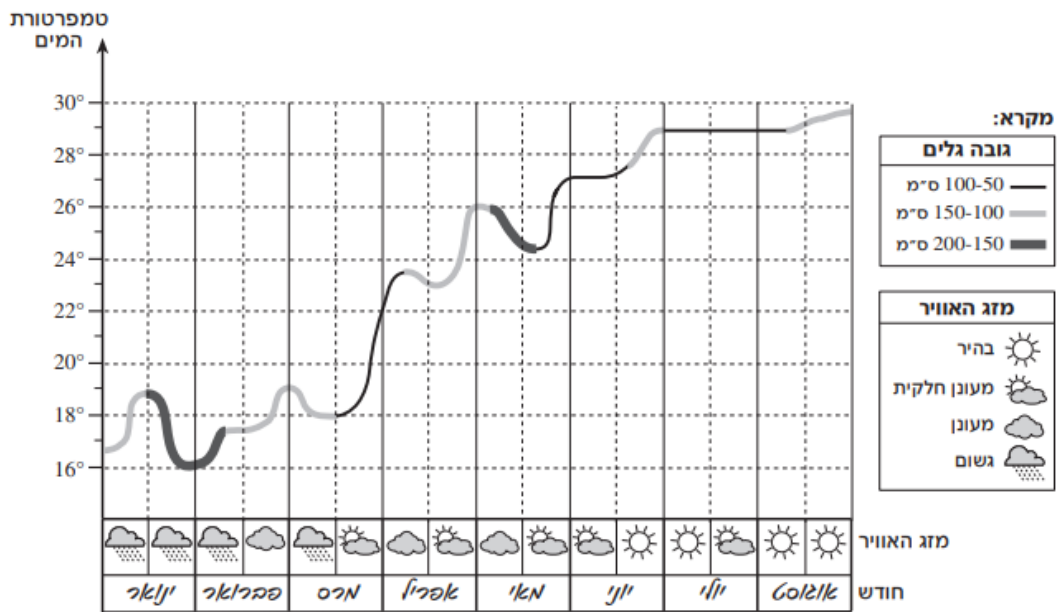
(3) תר

(4) שר

חלק שלישי: חשיבה כמותית – הסקה מתרשים / מטבלה (כל

הזכויות שמורות למרכז ארצי לבחינות ולהערכה (ע"ר))

בתרשים מוצגים נתונים בנוגע לגובה הגלים, לטמפרטורת המים ולמוג האוויר לאורך חוף ים – מחודש ינואר ועד לחודש אוגוסט בשנה מסוימת.
 על הציר האנכי מצוינת טמפרטורת המים במעלות צלזיוס. על הציר האופקי מצוינים שמות החודשים, ועבור כל חודש מסומנים: משמאל – מוג האוויר ששרר במחצית הראשונה של החודש, ומימין – מוג האוויר ששרר במחצית השנייה של החודש (ראו מקרא). הגוונים של הגרף מסמנים את גובה הגלים, לפי המקרא.
 לדוגמה: במחצית הראשונה של חודש מרס היה מוג האוויר גשום, טמפרטורת המים ירדה מ-19° ל-18°, וגובה הגלים היה בין 100 ל-150 ס"מ.

שימו לב: בתשובתכם לכל שאלה, התעלמו מנתונים המופיעים בשאלות האחרות.

בכמה מן החודשים המתוארים בתרשים הייתה טמפרטורת המים בסוף החודש גבוהה מטמפרטורת המים בתחילת החודש?

- (1) 8
 (2) 6
 (3) 5
 (4) 4

איזו מן הטענות הבאות נכונה בהכרח לפי נתוני התרשים?

- (1) כאשר מזג האוויר מעונן חלקית, גובה הגלים הוא בין 100 ל-150 ס"מ
 (2) כאשר מזג האוויר מעונן, גובה הגלים הוא בין 150 ל-200 ס"מ
 (3) כאשר גובה הגלים הוא בין 100 ל-150 ס"מ, מזג האוויר אינו גשום
 (4) כאשר גובה הגלים הוא בין 150 ל-200 ס"מ, מזג האוויר אינו בהיר

מה הייתה טמפרטורת המים הנמוכה ביותר בחודש אפריל?

- (1) 21°
 (2) 22°
 (3) 23°
 (4) 24°

עוצמת השמש	מזג האוויר
3	בהיר
2	מעונן חלקית
1	מעונן
0	גשום

מכון מחקר הגדיר את "עוצמת השמש" לפי הטבלה שלפניכם.
 "עוצמת השמש" הממוצעת בתקופה שמתחילת חודש מרס ועד לסוף חודש יוני הייתה -

- (1) בין 0 ל-1
 (2) בין 1 ל-2
 (3) בדיוק 2
 (4) בין 2 ל-3